

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****MEHMET KÖKTAŞ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2018/35775
Karar Tarihi	: 10/3/2021
Başkan	: Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler	: Muammer TOPAL Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN
Raportör	: Tuğçe TAKCI
Başvurucu	: Mehmet KÖKTAŞ
Vekili	: Av. Tuğçe ÜNAL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, askerlik hizmeti sırasında meydana gelen ölüm olayına ilişkin etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 30/11/2018 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucunun oğlu M.K., Hakkâri/Yüksekova/Çobanpınar mezrasındaki 7. Hudut Alayı 1. Hudut Taburu 3. Hudut Bölük Komutanlığı (Komutanlık) emrinde sözleşmeli

piyade er olarak askerlik görevini ifa ederken 21/6/2018 tarihinde ateşli silah yaralanması sonrasında helikopterle kaldırıldığı Yüksekova Devlet Hastanesinde yaşamını yitirmiştir.

9. Olay hakkında Yüksekova Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) resen ve derhâl soruşturma başlatılmıştır. Cumhuriyet savcısı kolluk görevlilerine görgü tanıklarının ve üstlerinin beyanının alınması, olayda kullanılan silah ve boş kovanın muhafaza altına alınması, Olay Yeri İnceleme (OYİ) Biriminin hastaneye gitmesi, şahsın dertleştiği arkadaşı varsa bilgisine başvurulması, günlüğü var ise bu günlüğün incelenmesi, olay yerindeki delillerin olduğu gibi muhafaza edilmesi talimatlarını iletmıştır.

10. Dosya kapsamındaki 21/6/2018 tarihli tutanakta, Cumhuriyet savcısının talimatına rağmen İç Güvenlik Tim Komutanlığı personeli ile Yüksekova İlçe Jandarma Komutanlığı OYİ Biriminin olay yerinin teröre müzahir bölgede olması ve bölgeye yapılacak kara yolu seyahatinde terör saldırısıyla karşılaşma ihtimali bulunması nedeniyle olay yerine sevk edilemediği belirtilmiştir.

11. OYİ Birimince Başsavcılığa iletilen fotoğraflı olay yeri krokisinde bölgenin güvenlik ve ulaşım durumu nedeniyle olay yerinde inceleme yapılamadığı, olay yerinin fotoğraf krokisinin Çobanpınar Komutanlığınca tanzim edilerek gönderildiği belirtilmiştir.

12. Başsavcılık tarafından 21/6/2018 tarihinde hastanede adli tabip ve patoloji bulunmadığından hastanede görevli nöbetçi doktor ile birlikte fotoğraf ve kamera çekimi eşliğinde ölü muayene işlemi gerçekleştirilmiştir. Ölü muayene işlemi neticesinde tomografi sonucuyla birlikte yapılan değerlendirme ile gözetilen bulgular uyarınca kesin ölüm nedeni, ateşli silah yaralanmasına bağlı baş ve beyin bütünlüğünün bozulması ve kan kaybı olarak tespit edilmiş; otopsi yapılmasına gerek görülmemiştir. Ölü Muayene Tutanağı'nın ilgili kısmı şöyledir:

“...

Cesedin Harici Muayenesinde:

Muayeneye geçmeden önce talimat ile olay yeri inceleme ekibince şehidin sağ el, sol el ve yüz bölgesinden atış artığı svapları ile 10 parmak ve avuç izleri alındı.

Ölenin birlikte yapılan harici muayenesinde: Naaşının morg masası üzerinde

Ceset torbası açıldı. Şehidin naaşının giysilerden arındırılmış vaziyette olduğu görüldü.

Şehidin baş bölgesinin sargı bezi ile bağlı olduğu görüldü.

Şehidin üzerinden 1 adet kahverengi cüzdan çıktığı, içerisinde kimlik, banka ve kredi kartının bulunduğu başkaca herhangi bir değerli eşyanın çıkmadığı görüldü.

Şehidin siyah saçlı, kahve renkli gözlü, 175 cm boyunda 60 - 65 kg ağırlığında simetrik, günlük sakal tıraşını bir erkek şahsa ait olduğu görüldü. Kafasındaki atış noktasından sağ el parmak ucunun 101 cm olduğu ölçüldü. Şehidin cesedinde ölü katılığı henüz oluşmadığı, ölü morluklarının henüz oluşmaya başladığı görüldü.

Baş ve Boyun Bölgesinin Harici Muayenesinde: Şehidin baş ve boyun bölgesinde, baş kısmından alın orta orta kısmı iki kaş arası 4x3 cm genişlikte mermi girişinin olduğu, mermi giriş de yakın mesafeden atış yapıldığına ilişkin yanık izlerinin mevcut olduğu, kafa kemiğinde çoklu parçalı kırığın mevcut olduğu, mermi girişinin dairesel yıldız şeklinde olduğu, bunun sebebinin G3 silaha takılı 'alevgizleyen' aparatı sebebiyle olduğunun değerlendirildiği, kafasının arka kısmında 7x3 cm boyutlarında düzensiz mermi çıkışının olduğu görüldü.

Göğüs, Kollar ve Sirt Harici Muayenesinde: Herhangi bir patolojik bulguya rastlanmadı.

Genital bölgenin harici muayenesinde: Herhangi bir patolojiye rastlanılmadığı görüldü.

Bacaklar ve ayakların harici muayenesinde: Herhangi bir patolojiye rastlanılmadığı görüldü.

İlçede tek nöbetçi adli hekim bulunduğundan, adli tabip ve patoloğ bulunmadığından ve temin edilemediğinden zorunlu olarak tek hekim ile yetinerek işlemler yapıldı.

...

Bilirkişi Doktor Beyanında:

Yukarıda Cumhuriyet Savcısı ile birlikte yaptığımız respülere aynen katılıyorum. Tomografi sonuçları ile yapılan şehit muayene sonucunda ölüm sebebinin muhtemel ateşli silah yaralanmasına bağlı baş ve beyin bütünlüğünün bozulması ve kan kaybı olduğu kanaatindeyim.

Klasik otopsi yapılmasının gerekli olmadığı kanaatindeyim..."

13. Dosyadaki Muhafaza Altına Alma Tutanağı'nın ilgili kısmı şöyledir:

"21 Haziran 2018 tarihinde 1'inci Hd. Tb. 3'üncü Hd. Bl. K.lığına (Çobanpınar) bağlı 7 Numaralı Nöbet kulesi tarafından saat 03:15 sularında atış sesi gelmesi üzerine Gece AMM Çavuşu P. Söz. Er [T.B.] atış sesinin geldiği bölgeyi kontrol maksadıyla çıktığında P. Söz. Er [M.K.nin] başından vurulmuş şekilde yerde yattığını görmesi üzerine P. Üğm. [C.K.] ve P. Üzm. çvş. [A.K.ya] haber vermiştir. P. Üğm. [C.K.], P. Üzm. çvş. [A.K.] ve P. Söz. Er [T.B.] nöbet yerine gelerek P. Söz. Er [M.K.nin] mevzide başından vurulduğunu tespit etmişlerdir. Olay yerinde P. Söz. Er [M.K.nin] yanında kendisine zimmeli ...9 seri numaralı şarjörü takılı ve emniyet mandalı seri konumunu gösterir şekilde G3 Piyade Tüfegi, üzerinde hücum yeleği ve hücum yeleğinin ceplerinde 4 (dört) adet G3 Piyade Tüfegine ait şarjörü bulunmuştur. Bölgeye derhal sihhi tahliye için helikopter istenmiştir. Helikopterin gelmesine müteakip P. Söz. Er [M.K.] hastaneye sevk edilmiştir. Olay yerinde bulunan nöbet kulesinin yamaçta olması ve sık otlarla kaplı olması sebebiyle detektör ile aranmasına rağmen boş kovan bulunamamıştır. P. Söz. Er [M.K.ya] ait ...9 seri numaralı G3 Piyade Tüfegi ve takılı şarjörü, Tüfeg'e takılı şarjörün incelenmesi sonucunda tespit edilen, şarjöre basılı şekilde 17 (On Yedi) adet ve tüfeg'in atım yatağında 1 (Bir) adet olmak üzere toplamda 18 (On sekiz) adet G3 Piyade Tüfegi mühimmatı ve P. Söz. Er [M.K.nin] nöbete çıkmadan önce P. Üzm. çvş. [A.K.ya] teslim ettiği cep telefonunu ve sigara paketi muhafaza altına alınmıştır. P. Söz. Er [M.K.nin] yatak ve dolabında yapılan kontrolde herhangi bir mektup ve henzeri yazıya rastlanmamıştır..."

14. Olaya ilişkin olarak düzenlenen mesaj formunda, M.K.nın 01.30-03.30 saatleri arasındaki nöbeti sırasında kendisine zimmetli G3 piyade tüfeğini seri atış durumuna alarak altına ateşlemek suretiyle intihar ettiği. silahın iki kez ateş aldığı belirtilmiştir.

15. Olay hakkında yürütülen idari tahkikat kapsamında olay tarihinde izinde olan Bölük Komutanı A.E.nin, olay yerine ilk giden şahıslardan olan A.K.nın, ayrıca görevde bulunan diğer askerlerin beyanları alınmıştır. Tüm bu şahıslar genel olarak müteveffanın sakin, sessiz, problemsiz, emir verildiğinde yerine getiren bir personel olduğunu, intihara yönelik bir düşünce ya da eylemine rastlamadıklarını, herhangi bir psikolojik problemini bilmediklerini belirtmiştir.

16. Silah sesi duyulması üzerine nöbet mevzilerini kontrole giden ve müteveffayı bulan T.B. idari tahkikat kapsamında alınan beyanında, gece saat 03.00 civarında silah sesi duymaları üzerine santrale uygulama atışı olup olmadığı sorduklarını, atış olmadığını öğrenmeleri üzerine kendisinin nöbetçileri kontrole gittiğini ve 7 numaralı mevzide müteveffanın yerde yattığını gördüğünü, santrale geri gelip durumu bildirdiğini, sonrasında C.K. ve A.K. ile birlikte mevziye gittiklerini, şahsı başından yaralı şekilde yerde yatarken gördüklerini ifade etmiştir.

17. Olay tarihinde vekâleten bölük komutanı olarak görev yapan C.K.nın idari tahkikat kapsamında alınan beyanının ilgili kısmı şöyledir:

“...

...Saat 03:15 sularında 2 el silah sesi duyarak dışarı çıktım. Taciz veya baskın oluyor düşüncesiyle mevzilere sesin nereden geldiğini sordum. Birkaç dakika içerisinde mevzileri kontrole gönderdiğim p. Söz. Er [T.B.] o saatte nöbetçi olan P. Söz. Er [M.K.nin] nöbet mevziisinde yerde yattığını söyledi. Koşarak mevziye gittiğimde p. Söz. Er [M.K.nin] alınından vurulduğunu gördüm. Sıhhi tahliye için helikopter istedim. Shh. Üzm. ÇvŞ. [Y.E.K.yi] ilk yardım yapması için olay yerine çağırdım. Bu sırada personelin hurultu şeklinde nefes alıp verdiğini gördüm. Olay yerini incelediğimde mermilerin, kompozit başlığın arka tarafından çıkış yapmış olduğunu gördüm ve intihar ettiği kanaatine vardım. Yaralıyı sedyeye yatırdık ve acil bir şekilde helikopter pistine taşıdık. Helikopterin gelmesiyle sıhhi tahliyeyi gerçekleştirdik. Olay yerinde personele ait G3 piyade tüfeği ve takılı şarjörü ile hücum yeleğindeki 4 adet dolu şarjörünü Tabur Komutanı P. Yb. [E.D.] tarafından eldiven ile muhafaza altına alındı. Personele ait G3 piyade tüfeğinin emniyet mandalı seri komundaydı. Silahın atım yatağında 1 adet fişek bulunmaktaydı. Takılı şarjörde ise 17 adet fişek bulunmaktaydı.

...

...Personeli yaklaşık 20 gündür tanıyorum. Yapığım görüşmede sessiz, sakin bir personel olduğunu gördüm. Herhangi bir sıkıntısı olup olmadığını sorduğumda, sıkıntısı olmadığını beyan etti. Böyle bir girişimde bulunacağımı beklemiyordum.

SORULDU 4 : Size veya başka bir personele herhangi bir rahatsızlığın, şikayetini bildirdi mi? Bildirdi ise bu konuda ne tür önlemler aldınız?

CEVABEN 4 : Olaydan 3 gün önce izin talebi ile yanına geldi. İlk helikopter faaliyetinde izne gidebileceğini kendisine söyledim. İzin istemesinin sebebini sorduğumda sıkıntılı bir durumun söz konusu olmadığını belirtti.

CEVABEN 5 : Aşırı sessiz ve sakin gördüğüm personele herhangi bir sıkıntısı olup olmadığını sorduğunda, askerliği severek yapmadığını ima eden sözler söyledi. Görüşmek istediği her an yanıma gelebileceğini kendisine söyledim ve yanımdan ayrıldı. Gözlemediğim kadarıyla böyle bir davranışta bulunacak bir personel olduğunu düşünmedim..."

18. Dosya kapsamındaki danışmanlık kartından 26/11/2015 tarihinde M.K. ile bölük astsubayı odasında yapılan görüşmede müteveffanın maddi, manevi, psikolojik herhangi bir problemi olmadığını bildirdiği anlaşılmıştır.

19. Dosyadaki taşınır mal senedine göre müteveffaya 1 adet G3 piyade tüfeği, 5 adet komple dolu şarjör, 100 adet 7,62 mm fişek, 1 adet askı kayışı, 1 adet kompozit başlık, 1 adet koruyucu plaka teslim edilmiştir.

20. 11/8/2015 tarihli Kayıt Kabul Muayenesi İlk Değerlendirme Anketi'nde ise müteveffanın "*Daha önce psikiyatrik/ruhsal/psikolojik bir rahatsızlık geçirdiniz mi?*" ve "*Hâlen psikolojik durumunuzla ilgili belirtmek istediğiniz önemli bir husus var mı?*" sorularına "*Hayır.*" cevabı verdiği görülmüştür.

21. Dosya kapsamındaki 28/6/2018 tarihli Teslim Tesellüm Tutanağı'na göre üzerinde 1 adet çekirdek giriş ve çıkış deliği bulunan, müteveffaya ait kompozit başlık, 18 adet 7,62 mm çaplı fişek, 1 adet metal G3 şarjörü, 1 adet sabit dipçikli ...9 ibareli G3 piyade tüfeği, 1 adet cep telefonu, müteveffanın görev yaptığı birlik tarafından OYİ Birimine teslim edilmiştir.

22. OYİ Birimi müteveffaya ait cep telefonu, iki adet SIM kart ile olay yerine ait video ve fotoğrafları Başsavcılığa teslim etmiştir.

23. OYİ Birimi 28/6/2018 tarihinde Van Jandarma Kriminal Laboratuvar Amirliğinden (Kriminal Laboratuvarı) kriminal inceleme isteğinde bulunmuştur. Talep yazısının ilgili kısmı şöyledir:

...

7. GÖNDERİLEN BULGULAR :

a) 1 adet kompozit başlık (üzerinde 1 adet çekirdek giriş-çıkışı mevcut).

b) 18 adet 7,62 mm çaplı fişek (Olay esnasında şarjör içerisinde bulunduğu bildirilen 17 adet fişek şarjör içerisinde, atım yatağından çıkartıldığı bildirilen 1 adet fişek bulgu poşeti içerisinde gönderildi).

c) 1 adet metal G3 şarjörü (olay anında tüfekte takılı olduğu bildirilen).

ç) 1 adet sabit dipçikli, ...9... ibareli G3 piyade tüfeği,

d) 1 set (sağ el, sol el ve yüz) atış artığı svabı (Ölü muayene işlemi sırasında Cumhuriyet Savcısı talimatıyla [M.K.dan] alınan).

e) 1 adet parmak izi ve fotoğraf kayıt formu ve 1 adet avuç izi kayıt formu (Ölü muayene işlemi sırasında Cumhuriyet Savcısı talimatıyla [M.K.dan] alınan).

f) 1 adet haki yeşil renkli kar başlığı.

8. İNCELEME İSTEĞİ

a) 7.nci maddenin (a, d ve f) bendinde belirtilen bulgular üzerinde atış artışı olup olmadığının tespiti, (a ve f) bendindeki bulgular üzerinde ateşli silaha ait delinme olup olmadığının tespiti, delinme var ise çekirdek gidış istikametinin (kar başlığı ve kompozit başlık üzerinde içten dışa veya dıştan içe olduğunun belirtilmesi) ve atış mesafesinin tayini.

b) 7.nci maddenin (b, c ve ç) bentlerinde yazılı bulgular üzerinde vücut izi olup olmadığının tespiti, vücut izi tespiti halinde (e) bendinde yazılı parmak ve avuç izleri ile mukayese edilmesi, mukayese sonucunda sahibi tespit edilemeyen iz kalması halinde OPTES ve APFIS veri tabanlarına kaydının yapılarak mukayese edilmesi, (e) bendinde yazılı parmak ve avuç izlerinin OPTES ve APFIS veri tabanlarında mukayese edilmesi,

c) 7.nci maddenin (b, c ve ç) bentlerinde yazılı bulgular üzerinde yapılacak gerekli balistik inceleme ile bulguların tip, cins, menşei, teknik özellikleri, kullanılabilirlik durumu, hangi kanun ve maddesi kapsamında değerlendirilebileceğinin tespiti, (c) bendinde yazılı tüfeğin kullanılabilirlik durumunun, emniyet sisteminin çalışıp çalışmadığının, tetik kuvvetinin tespiti hususlarının incelenerek..."

24. Başsavcılık tarafından Kriminal Laboratuvarından temin edilen 20/7/2018 tarihli raporun ilgili kısmı şöyledir:

"...

İNCELEMAYA VERİLEN BULGU:...

1. '...9' numaralı 7.62x51 mm çapında fişek istimal eden, Türkiye yapısı, G3 marka, yarı ve tam otomatik çalışma sistemine sahip tüfek ve şarjörü.

2. On sekiz adet 7.62x51 mm çapında fişek.

1. inceleme ve karşılaştırma neticesinde, incelemeye verilen bulgu bölümünün;

a. 1'inci maddesinde özellikleri belirtilen tüfeğin emniyet ve ateşleme sisteminin sağlam ve işler durumda olduğu, şarjörü ile yapılan deneme ve mukayese atışlarında 2'nci maddesinde belirtilen fişekler içerisinden rastgele alınan dört adet 7.62x51 mm çapında fişegi patlattığı,

b. Yukarıda belirtilen tespitler kapsamında, inceleme konusu, tüfek ve fişeklerin; 6136 Sayılı Kanun kapsamında vahim nitelikteki ateşli silah ve fişeklerinden oldukları, şarjörün ise ateşli silahların tamamlayıcı parçalarından olduklarından, 6136 Sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği.

c. 1'inci maddesinde belirtilen tüfeğin tetiğinin düşürülebilmesi için yaklaşık '5,7' kilogramlık bir kuvvet uygulanması gerektiği,

sonucuna varılmıştır.

"..."

25. Başsavcılık tarafından Kriminal Laboratuvarından temin edilen 20/7/2018 tarihli bir raporun ilgili kısmı şöyledir:

"...

İNCELEMAYA VERİLEN BULGU:...

1. İnceleme konusu bulgu:

a. 1 (bir) adet '...9' numaralı 7.62x51 mm çapında Türkiye yapısı, G3 marka tüfek ve sarjörü.

b. 18 (on sekiz) adet 7.62x51 mm çap ve tipinde muhtelifibareli fişek.

2. Mukayese konusu bulgu:

[M.K.ya] ait olduğu belirtilen parmak izi ve fotoğraf kayıt formuna alınmış parmak izleri ve avuç izi kayıt formuna alınmış avuç izleri.

Söz konusu olay ile ilgili olarak... bulgular üzerinde yapılan inceleme ve mukayese sonuçları aşağıya çıkartılmıştır.

1. İnceleme konusu bulgu bölümünde özellikleri belirtilen bulgular üzerinde bulunabilecek izlerin görünür hale getirilebilmesi için, öncelikle çok dalga boyulu ışık kaynağı ile yapılan 'ışıkısal' incelemeyi müteakip 'siyanoakrilat' kimyasal iz belirleme tekniği uygulanmıştır.

2. Yapılan iz belirleme teknikleri neticesinde söz konusu bulgular üzerinde herhangi bir iz olmadığı tespit edilmiştir.

3. Mukayese konusu bulgu bölümünde [M.K.ya] ait olduğu belirtilen parmak ve avuç izlerinin 16 Temmuz 2018 günü saat 11.00 itibarıyla OPTES veri tabanlarının son durumuna göre yapılan araştırmasında, OPTES veri tabanlarında kayıtlı herhangi bir parmak ve avuç izi (Aday olarak listelenen) ile aynı olmadığı tespit edilmiştir.

"..."

26. Başsavcılık tarafından Kriminal Laboratuvarından temin edilen 31/7/2018 tarihli raporun ilgili kısmı şöyledir:

"...

İNCELEMAYA VERİLEN BULGU: ...

1. P. Söz. Er [M.K.ya] ait olduğu belirtilen birer adet sağ el, sol el ve yüz bölgesinden atış artığı transfer kiti ile alınan 3 adet svap.

2. P. Söz. Er [M.K.ya] ait ... Birer adet; haki renkli aşırı kanlı kar maskesi ve kompozit başlık.

... analizler neticesinde:

1. P. Söz. Er [M.K.ya] ait tüm swaplar üzerinde atış artıkları tespit edilmiştir.

2. P. Söz. Er [M.K.ya] ait kar maskesinin alın üst bölgesinde yaklaşık (7x5) cm ebadında bir adet delinme (D.N.:1), kafa arka bölgede yaklaşık (3x3) cm ebadında bir adet delinme (D.N.:2): kompozit başlığın kafa arka bölgesine denk gelen bölgede yaklaşık (1,5x1,5) cm ebadında bir adet delinme (D.N.:3) ve bu delimenin hemen üstünde yırtılma tarzında delinme (D.N.:4) olduğu tespit edilmiştir. Kar maskesi ve kompozit başlık üzerinde atış artıklarına rastlanmamış olup, üzerinde bulunan delinme bölgeleri etrafında atış artıklarına rastlanmamış olup, fiziksel ve kimyasal bulgular örtüşmediğinden atış mesafesi konusunda herhangi bir değerlendirme yapılamayacağı kanaatine varılmıştır. (NOT: Kompozit başlığın yırtılma tarzı delinme bölgesi içerisinde bir adet mermi çekirdeği olduğu tespit edilmiştir.)

..."

27. Dosyadaki idari tahkikat sonucuna dair raporun ilgili kısmı şöyledir:

"...

(1) İntihar eden personelin, sessiz, sakin ve pek konuşmayan bir kişiliğe sahip olduğu bu nedenle arkadaşları ile sıkıntılarını paylaşmadığı, intihar etme düşüncesini söz ve hareketleri ile belli etmediği tespit edilmiştir.

(2) Personelin ... komutanlarına herhangi bir şikayet veya sıkıntısını anlatmadığı, komutanlarının da personel ile yaptıkları görüşmelerde personelin herhangi bir şikayet yada sıkıntısını tespit edemedikleri anlaşılmıştır.

(3) Personele temel eğitim birliğine katıldığında 'Kayıt-Kabul Muayenesi İlk Değerlendirme Anketi' uygulandığı, personelin söz konusu ankette sorulara herhangi bir psikolojik rahatsızlığının olmadığı, ailevi ya da başkaca bir probleminin bulunmadığı yönünde cevaplar verdiği tespit edilmiştir.

(4) Personelin ... katılımına müteakip düzenlenen Danışmanlık Kartına, 26 Kasım 2015 tarihinde... 'psikolojik herhangi bir probleminin olmadığını beyan etti.' kaydının düşüldüğü tespit edilmiştir.

(5) Personelin intihar eylemini nöbet esnasında... kendisine zımnetli ...tüfeği ile gerçekleştirdiği bölgenin Terörle Mücadele Harekat (TMH) Bölgesinde olması ve nöbet faaliyetlerinin şarjörülü ve mühimmatlı olarak tatıldığı bu nedenle personelin intihar eylemini gerçekleştirdiği silah ve mühimmatla ulaşımı ile ilgili komutanlarının kusur ve ihmalinin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

...

(7) Meydana gelen olayda; personelin intiharıma sebebiyet verebilecek somut bir bulguya rastlanmadığı (borç, ailevi sorunlar, kız arkadaş, fena muameleyle maruz kalma vb.), içine kapamık, sessiz sakin yapıda olan personelin anlık bir düşünceyle intihar ettiği, herhangi bir personelin... kusurunun bulunmadığı tespit edilmiştir.

..."

28. Başsavcılık 24/7/2018 tarihinde olay hakkında kovuşturmayaya yer olmadığı kararı vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...7 numaralı nöbet mevzi olarak tabir edilen noktada nöbet tuttuğu esnada birlik personelinin ilgili noktadan silah sesi duyulması üzerine olay yerine gittiklerinde müteveffanın yerde yatar vaziyette olduğu, elinde bulunan ve müteveffaya zimmetli G3 piyade tüfeğinin şarjörü takılı, emniyet mandalı seri konumu gösterir şekilde ve müteveffanın başından vurulmuş vaziyette olduğunun görülmesi üzerine sedye ile ivedi olarak hastaneye kaldırıldığı, ancak yapılan müdahaleye rağmen yaşamını yitirdiği olayla ilgili soruşturma işlemlerine başlanılmışsa da,

Edinilen tanık beyanları, olay tutanağı ve yapılan ölü muayene işlemi neticesinde müteveffanın kendisine zimmetli bulunan piyade tüfeği ile intihar ettiğinin anlaşıldığı, söz konusu intihar olayıyla ilgili herhangi bir üçüncü kişiye kusur atfedilemediği, herhangi bir suç unsuruna rastlanılmadığı anlaşılmakta..."

29. Başvurucu 17/9/2018 tarihli dilekçeyle, oğlunun annesiyle telefonda görüşerek askerliğini uzatıp uzatmamasına dair görüşünü sorduğunu, annesinin dönmemesini söylemesi üzerine evlenmek için bir aday aramalarını söylediğini, oğlunun intihar etmiş olamayacağını belirterek kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itiraz etmiştir.

30. Başvurucunun itirazı Yüksekova Sulh Ceza Hâkimliğince 10/10/2018 tarihinde reddedilmiştir.

31. Ret kararı 31/10/2018 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş olup başvuru 30/11/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

32. Konuyla ilgili ulusal ve uluslararası hukuk Anayasa Mahkemesinin *Yasin Ağca* (B. No: 2014/13163, 11/5/2017, §§ 86. 91-96) başvurusu hakkında verdiği kararda yer almaktadır.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

33. Mahkemenin 10/3/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

34. Başvurucu; oğlunun askerlik öncesinde hayata bağlı biri olduğunu, askerdeyken gelecek planları yaptığını ve evlenmek istediğini annesine söylediğini, bu nedenle intihar etmiş olamayacağını, olayın cinayet olduğunu fakat delillerin karartılarak olayın üstünün örtüldüğünü, tanık ifadelerinin çelişkili ve basmakalıp olduğunu, olayın kurgulandığını, oğlunun parmak ve avuç izlerinin veri tabanında kayıtlı olmadığını, tüfeğinde parmak izi bulunamamasının da delillerin karartıldığına dair bir bulgu olduğunu, olay sonrasında oğlunun görev yaptığı birliğin komutanıyla ancak uzun süren uğraşları sonucunda görüşebildiğini, olaydan hemen sonra birlik komutanının değiştiğini belirtmiştir.

35. Başvurucu ayrıca G3 tüfeği gibi güçlü bir silahla intihar edilmesi zor olduğu hâlde iki el kafasına ateş etmek suretiyle intihar eden birinin kafatasının parçalanmış olması gerekirken oğlunun bulunduğu sırada nefes almakta olduğunu, bu hususlara rağmen otopsi işlemi yapılmadığını, olay yerinde boş kovan bulunmadığının oğlunun görev yaptığı birlik

tarafından bildirildiğini, detaylı bir olay yeri incelemesi yapılmadığını, oğlunun telefon kayıtlarının incelenmediğini, soruşturmada kendisinin bilgisine başvurulmadığı ve soruşturmaya dâhil edilmediği için soruşturmaya etkili katılım sağlayamadığını ifade etmiş; ölüm olayıyla ilgili olarak eksik soruşturma yürütülmesi sonucunda kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmesi nedeniyle yaşam hakkının etkili soruşturma yükümlülüğüne dair usul yönünün ihlal edildiğini iddia etmiştir.

B. Değerlendirme

36. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

37. Yaşam hakkının doğal niteliği gereği, yaşamını kaybeden kişi açısından bu hakka yönelik bir başvuru ancak yaşanan ölüm olayı nedeniyle ölen kişinin mağdur olan yakınları tarafından yapılabilecektir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 41). Başvuru konusu olayda müteveffa, başvuruçunun oğludur. Bu nedenle başvuruda başvuru ehliyeti açısından bir eksiklik bulunmamaktadır.

38. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşam hakkının usul yönünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

39. Yaşam hakkı kapsamındaki devletin pozitif yükümlülüğü çerçevesinde etkili soruşturma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülük, doğal olmayan her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili bir soruşturma yürütmeyi gerektirir. Bu soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkını koruyan hukukun etkili bir şekilde uygulanmasını, varsa sorumluların hesap vermelerini sağlamaktır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 54).

40. Devletin söz konusu pozitif yükümlülüğünün sonuç yükümlülüğü olmayıp uygun araçların kullanılması yükümlülüğü olması, başvuruçulara üçüncü tarafları adli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı verdiği tüm yargılamaları mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına gelmemektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 56).

41. Şüpheli bir ölüm olayı hakkında yürütülen ceza soruşturmasının Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği etkinlikte olduğunun kabul edilebilmesi için;

- Soruşturma makamlarının haberdar olur olmaz resen harekete geçerek ölüm olayını aydınlayabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmeleri gerekir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 57). Soruşturmada ölüm olayının nedeninin veya sorumlu kişilerin belirlenmesi imkânını zayıflatan bir eksiklik, etkili soruşturma yükümlülüğüne aykırılık oluşturabilir.

- Soruşturma sürecinin kamu denetimine açık olması ve ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için soruşturma sürecine gerekli olduğu ölçüde katılabilmeleri gerekir (*Serpil Kerimoğlu ve diğ.leri*, § 58).

- Soruşturmanın makul bir özen ve süratle yürütülmesi (*Salih Akkuş*, B. No: 2012/1017, 18/9/2013 § 30) ve soruşturmada görevli olan kişilerin olayların içinde olan veya olması muhtemel kişilerden bağımsız olması gerekmektedir. Bu bağlamda soruşturma makamlarının sadece hiyerarşik ve kurumsal bağımsızlığı yeterli olmayıp aynı zamanda soruşturma da fiilen bağımsız yürütülmelidir (*Cemil Danışman*, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 96).

- Soruşturma makamlarınca olayın sebebinin objektif analizi yapılmalı; soruşturma sonucunda alınan karar soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olmalıdır (*Cemil Danışman*, § 99).

42. Soruşturmanın etkililiğini sağlayan en alt seviyedeki inceleme, başvuruya konu soruşturmanın kendine özgü koşullarına göre değişir. Bu koşullar, ilgili bütün olay ve olgular temelinde ve soruşturmanın pratik gerçekleri gözönünde bulundurularak değerlendirilir. Bu nedenle soruşturmanın etkililiği bakımından her olayda geçerli olmak üzere bir asgari soruşturma işlemler listesi veya benzeri bir asgari ölçüt belirlemek mümkün değildir (*Fahriye Erkek ve diğ.leri*, B. No: 2013/4668, 16/9/2015, § 68).

43. Fakat ölüm olayına ilişkin olarak yapılacak etkili bir soruşturma kapsamında yetkililerin tanıkların ifadelerinin alınması, bilirkişi incelemeleri, yaralanmalar ile ilgili olarak gerektiğinde eksiksiz ve detaylı bir rapor hazırlanmasına imkân verecek şekilde bir otopsinin yapılması, ölüm sebebinin objektif analizinin yapılması ve söz konusu olaylarla ilgili kanıtların elde edilmesi için mümkün olan tüm tedbirlerin alınması gibi işlemleri gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Ölüm sebebinin veya olası sorumlulukların tespit edilmesini olumsuz yönde etkileyecek nitelikteki her türlü eksiklik, etkili bir soruşturma yürütülmesi açısından risk teşkil edecektir (*Meral Eşkili*, B. No: 2013/7586, 4/11/2015, § 89).

44. İfade etmek gerekir ki Anayasa Mahkemesinin ilgili soruşturma ve yargılama makamlarının yerine doğrudan geçecek şekilde, gerçekleşen olaylardaki delillerin değerlendirmesini kendisinin yapması söz konusu olamaz; bu konuda asıl sorumlu ve yetkili olanlar olayları ilk elden inceleyen yetkili adli ve idari mercilerdir (*Cemil Danışman*, § 58) fakat Anayasa Mahkemesinin başvuru konusu olayın gelişim şeklini anlayabilmek ve başvurucuların yakınlarının ölümünün tüm yönlerinin aydınlatılması noktasında soruşturma makamları ve derece mahkemeleri tarafından atılması gereken adımları nesnel bir şekilde değerlendirmek için olayın oluş şeklini incelemesi gerekebilmektedir (*Rıfat Bakır ve diğ.leri*, B. No: 2013/2782, 11/3/2015, § 68).

45. Ayrıca etkili soruşturma yükümlülüğü kapsamında başvuru konusu olaylar açısından yer verilen somut tespitlerin kişilerin masumiyetine veya suçluluğuna ilişkin olarak Anayasa Mahkemesince bir yorum yapıldığı şeklinde değerlendirilmemesi gerektiğinin altı çizilmelidir (*Rıfat Bakır ve diğ.leri*, § 143).

b. İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

46. Olayın bildirilmesi üzerine Başsavcılığın resen ve derhâl başlattığı soruşturmada, başvurucunun soruşturmaya etkili katılım sağlayamadığı iddiasına yönelik

olarak yapılan incelemede başvuru ya da müteveffanın diğer aile üyelerinin soruşturma kapsamında beyanlarının alınmadığı anlaşılmıştır. Bu husus bir eksiklik olarak değerlendirilse de oğlunun ölümünden haberdar olan başvuru soruşturmayı takip ettiğine yahut soruşturma sürecine herhangi bir biçimde katılmak isteyip de katılmadığına, bu hususta bir engelle karşılaştırılmasına dair bir bulguya rastlanmadığı, başvuru soruşturma dosyasından örnek alabilme imkânı olduğu, kovuşturmayla yer olmadığı kararına karşı itirazını sunabildiği ve itirazının bir başka merci tarafından incelenip karara bağlandığı gözlemlendiğinde başvuru soruşturmanın meşru menfaatlerini korumak için soruşturma sürecine gerekli olduğu ölçüde katılımının sağlanmadığını söylemek mümkün değildir.

47. Öte yandan kovuşturmasızlık kararına karşı yapılan itirazın değerlendirilmesi sürecini de kapsayan şekilde dört aylık bir sürede sonuçlandırılan soruşturmanın makul bir süratle yürütüldüğü anlaşılmıştır.

48. Başvuru soruşturmasının şeffaf olarak yürütülmediği ve delillerin karartıldığına dair iddiası bakımından olayların içinde olan veya olması muhtemel olan kişilerden bağımsız olarak soruşturmanın yürütülmesi gerekliliğinin (bkz. § 41) somut başvuru açısından incelenmesi gerekir. Bu bağlamda olayın terörle mücadele hâkimiyet bölgesinde olan bir komutanlıkta gerçekleşmesi ve buraya kara yolu ile yapılacak bir seyahatte terör saldırısına uğrama ihtimali olması nedenleriyle Cumhuriyet savcısı ve OYİ Birimi görevlilerinin olay yerine gidemediği görülmüştür (bkz. § 10). Bu nedenle detaylı olay yeri incelemesi yapılamamış, müteveffanın görev yaptığı komutanlık görevli askerler tarafından olay yerinin fotoğraflanması ve krokisinin çizilmesiyle yetinilmek zorunda kalmıştır (bkz. § 11). Aynı şekilde müteveffaya ait kar maskesi, kompozit başlık ve tüfek gibi önemli deliller de aynı askerler tarafından muhafaza altına alınarak OYİ Birimi görevlilerine teslim edilmiştir (bkz. § 13).

49. Terörle mücadeleden doğan zorunlu şartlar gözönünde bulundurulduğunda soruşturmanın kendine özgü şartları nedeniyle bu hususların soruşturmanın bağımsızlığını zedelediğini değerlendirmenin mümkün olmadığı belirtilmelidir fakat yürütülen adli soruşturma kapsamında herhangi bir tanık beyanının temin edilmemiş olması, olayın gerçekleştiği komutanlığın kendi içinde yürüttüğü idari tahkikat kapsamında temin edilen, komutanlıkta görevli askerlerin kısa ve detaysız beyanlarını içeren Bilgi Alma Tutanaklarıyla yetinilmiş olması (bkz. §§ 15-17) soruşturmanın bağımsız ve tarafsız yürütülmesi gerekliliği bakımından önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

50. Diğer taraftan başvurunun soruşturma makamlarınca ölüm olayını aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delillerin tespit edilip edilmediği, olayın sebebinin objektif analizinin yapılarak elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı karar verilip verilmediği yönlerinden de incelenmesi gerekmektedir.

51. Bu noktada müteveffanın sevk edildiği hastanede vefat ettiği ve yine hastanede ölü muayenesi yapıldığı hâlde Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından otopsi yapılmasına gerek olmadığı değerlendirilerek otopsisinin yapılmamış olması (bkz. § 12) dikkat çekmektedir. Müteveffa, olay yerinden hava yoluyla ilçedeki hastaneye sevk edilmiştir ancak otopsi işleminin gerçekleştirilmesi için Adli Tıp Grup Başkanlığının bulunduğu bir şehre sevkinin güvenlik gerekçesiyle sağlanamaması gibi bir durum olduğuna dair bir veriye rastlanmamıştır.

52. Ölü muayenesi neticesinde M.K.nın alınının orta alt kısmında iki kaşının arasında 4x3 cm genişlikte mermi girişinin bulunduğu, mermi girişinde yakın mesafeden atış yapıldığına ilişkin yanık izlerinin mevcut olduğu, kafa kemiğinde çoklu parçalı kırık olduğu. kafasının arka kısmında ise 7x3 cm boyutlarında düzensiz mermi çıkış deliğinin bulunduğu, mermi girişinin dairesel yıldız şeklinde olduğu, bunun sebebinin G3 silahına takılı alevsizleyen aparatı olabileceği tespit edilmiştir (bkz. § 12).

53. M.K.ya ait tüfekte parmak izine rastlanmadığı (bkz. § 25), yine Kriminal Laboratuvarı tarafından M.K.nın kompozit başlığında olduğu tespit edilen ve deforme olduğuna dair bir tespit bulunmayan mermi çekirdeğinin (bkz. § 26) niteliğine ve müteveffanın tüfeğinden atılmış olup olmadığına dair bir inceleme yapılmadığı, Kriminal Laboratuvarı raporuna göre tüfeğin tetiğini düşürmek için 5,7 kg kuvvet gerektiğinin tespit edildiği (bkz. § 24), ölü muayenesini gerçekleştiren doktorun adli tıp konusunda bir uzmanlığının olmadığı (bkz. § 12) hususları gözönüne alındığında müteveffanın otopsisinin yapılması suretiyle öncelikle atış mesafesinin kesin olarak tespit edilmemesinin, müteveffanın başında oluşan 4x3 cm ve 7x3 cm ebadındaki giriş ve çıkış delikleri şeklindeki ateşli silah yarasının uzun namlulu, ateşli bir silah olan G3 tüfeğiyle ateş edilmesi hâlinde oluşmasının mümkün olup olmadığına, ayrıca olay anında müteveffanın başındaki kompozit başlığın yaranın oluşma derecesine etkisinin tespit edilmemesinin ölüm olayını aydınlatabilecek delillerin soruşturma sırasında toplanması bakımından kayda değer bir eksiklik olduğu değerlendirilmiştir.

54. Diğer taraftan müteveffaya G3 tüfeği ile birlikte 5 adet dolu şarjör ve 100 adet fişek teslim edilmiş (bkz. § 19), olay sonrasında 4 adet dolu şarjör ile tüfeğinde 18 adet fişek bulunmuştur (bkz. § 21), Müteveffanın silahında 2 adet fişek eksik olmakla birlikte olay yerinde Komutanlıktaki görevlilerce yapılan aramaya rağmen boş kovan elde edilememiştir (bkz. § 13).

55. Bununla birlikte müteveffaya ait tüfekte parmak izi (bkz. § 25), kar maskesi ve kompozit başlıkta ise atış artığı tespit edilememiştir (bkz. § 26). Tüm bu veriler ışığında Kriminal Laboratuvarı tarafından kompozit başlıktaki ikinci delikte kaldığı tespit edilen (bkz. § 26) mermi çekirdeğinin müteveffaya ait tüfekten atılıp atılmadığının tespiti amacıyla kriminal inceleme yaptırılmaması da olayın şartlarının ve sorumluların tespiti için delillerin toplanması bakımından önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

56. Soruşturma makamı tarafından müteveffanın intihar ettiği sonucuna ulaşılabilmesi açısından M.K. tarafından tetiği düşürmek için 5,7 kg kuvvet gerektiren G3 tüfeği ile baş kısmına ne şekilde ateş edilebileceğine dair bir canlandırma raporu temin edilmemesi, müteveffanın tüfeğinde parmak izine rastlanmamasının olası nedenleri hakkında bir bilirkişi raporu alınmaması yahut olay sonrası delilleri muhafaza altına alan ve olay yerinde bulunan Komutanlık personelinin beyanına başvurularak bu hususun araştırılmamış olması soruşturmanın etkinliğini zayıflatan diğer eksiklikler olarak tespit edilmiştir.

57. Son olarak olay sonrası müteveffayı bulan personelin, ayrıca delilleri muhafaza altına alan personelin, bunların yanı sıra M.K.ya ilk tıbbi müdahaleyi yapan sıhhi personel Y.E.K.nın yürütülen adli soruşturma kapsamında beyanlarına başvurularak müteveffanın olay sonrası ne şekilde bulunduğu, yaralarının ne şekilde olduğu, tüfeğinin nerede durduğu, müteveffanın ne şekilde ateş etmiş olabileceğinin tespiti amacıyla müteveffa ile tüfeğin duruş açılarının ve konularının nasıl olduğu, tüfeğinin sıcak olup olmadığı gibi olayın

gerçekleşme şartlarını netleştirmeye yarayacak ayrıntıların tespit edilmemesi de etkili soruşturma yürütülmesini zedeleyen eksikliklerdir.

58. Müteveffanın olay tarihinde hangi nedenle tek başına nöbet tuttuğu, olay günü veya öncesinde Komutanlıktaki herhangi bir personelle herhangi bir sorun yaşayıp yaşamadığı hususlarının da ayrıntılı tanık beyanlarıyla netleştirilmesi gerektiği gözden kaçırılmaması gereken bir husustur.

59. Bu itibarla ölüm olayını çevreleyen koşulların tespiti ve varsa ölüm olayının sorumlularının belirlenmesi için Başsavcılık tarafından gerekli tüm delillerin toplanmış olduğu, dolayısıyla da kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın elde edilen delillerin kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayanılmak suretiyle sonuca ulaşılarak verildiği söylenemez. Somut başvuruya konu soruşturma bütün hâlinde ele alındığında ölüm olayının tüm yönlerinin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ortaya konulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

60. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul yönünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

61. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

62. Başvurucu ihlalin tespiti ve yeniden soruşturma yapılması talebinde bulunmuştur.

63. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*), B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

64. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan

kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

65. İhlalin kovuşturmayaya yer olmadığı ya da daimi arama kararı gibi bazı nedenlerle soruşturmanın sonlandırılmasından kaynaklandığı durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılması için kararın bir örneğinin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak, ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden soruşturma yapılması sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden soruşturma yapılması kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamamın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili Cumhuriyet Başsavcılığının yeniden soruşturma yapılması sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı Cumhuriyet Başsavcılığının yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemeksizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden soruşturma yapma kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (benzer yöndeki kararlar için bkz. *Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

66. İncelenen başvuruda etkili bir soruşturma yapılmaması nedeniyle yaşam hakkının usul yönünün ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin Cumhuriyet Başsavcılığı işlemlerinden/karardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

67. Bu durumda yaşam hakkının usul yönünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden soruşturma ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden soruşturma kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden soruşturma yapılmak üzere Yüksekova Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

68. Başvurucunun tazminat talebi bulunmadığından yaşam hakkının usul yönünün ihlal edilmesiyle ilgili olarak tazminata hükmedilmemiştir.

69. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvurucaya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Yaşam hakkının usul yönünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA.

B. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan yaşam hakkının usul yönünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkının usul yönünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Yüksekova Cumhuriyet Başsavcılığına (Soruşturma No:2018/2592) GÖNDERİLMESİNE,

D. 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvuruca ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvuruca Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/3/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Recai AKYEL

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN